

CÁCH LÀM THƠ 8 CHỮ

. Trong một câu, nên có sự cân bằng giữa số lượng các vần *bằng* và vần *trắc*; ví dụ Bằng / Trắc = 3/5 hay ngược lại. Vần bằng trắc cũng nên xen kẽ đều đặn để câu thơ uyển chuyển nhịp nhàng. Gieo vần thì có nhiều cách, bạn có thể theo các cách tương tự như gieo vần thơ 7 chữ như sau:

1. Gieo vần ôm:

- Chữ cuối câu 1 vần với chữ cuối câu 4, cuối câu 2 vần với cuối câu 3. Ví dụ:

Người ám ảnh hương thơm bằng ánh sáng

Ru màu êm, mà gọi thức lòng ngây

Trăng, nguồn sương làm ướt cả gió hây

Trăng, vông rượu khiến đêm mờ chénh choáng

2. Gieo vần chéo:

Chữ cuối câu 1 vần với cuối câu 3, và/hoặc chữ cuối câu 2 vần với cuối câu 4. Ví dụ:

Tạo hóa hỡi! Hãy trả tôi về Chiêm Quốc!

Hãy đem tôi xa lánh cõi trần gian!

Muôn cảnh đời chỉ làm tôi chường mắt!

Muôn vui tươi nhắc mãi về điều tàn

*

Tôi không muốn đất trời xoay chuyển nữa

Với tháng ngày biên biệt đuổi nhau trôi

Xuân đừng về! Hè đừng gieo ánh lửa

Thu thôi sang! Đông thôi lại nã lòng tôi

3. Một cách gieo vần khác:

Chữ cuối câu 1 vần với chữ 5 hay 6 câu 2, chữ cuối câu 2 vần với chữ cuối câu 3 và vần với chữ 5 hay 6 câu 4. Ví dụ:

Cõi thiên tiên kiêu diễm ngàn ảo ảnh

Điện nguy nga tỏa muôn ánh pha lê

Thuyền Từ Thức bồng bênh tới bến mê

Rồi ngơ ngẩn khi trở về hiện thực

Chú ý: bằng vần với bằng, trắc vần với trắc. Bằng không bao giờ vần với trắc. Ví dụ: **mời** không vần với **mới**.

Nếu làm thơ nhiều đoạn, chữ cuối câu 4 của đoạn trước luôn vần với chữ cuối câu 1 của đoạn sau.

Ví dụ:

*Làm thi sĩ, nghĩa là ru với **gió***

Mơ theo trăng, và vợ vẫn cùng mây,

Để linh hồn ràng buộc bởi muôn dây,

Hay chia sẻ bởi trăm tình yêu mến

* (Chú ý: chữ **mến** của câu 4 đoạn trên vần với chữ **đến** của câu 1 đoạn dưới)

Đây là quán tha hồ muôn khách đến

Đây là bình thu hợp trí muôn huơng;

Đây là vườn chim nhả hạt mườì phương,

*Hoa mật ngọt chen giao cùng trái **độc***

Thơ tám chữ

From

http://vi.wikipedia.org/wiki/Th%C6%A1#Th.C6.A1_t.C3.A1m_ch.E1.BB.AF

Trong thơ 8 chữ, chữ cuối có vần trắc thì chữ thứ ba là vần trắc, chữ thứ năm và sáu là vần bằng.

0 0 **T** 0 **B B** 0 **T**

Chữ cuối có vần bằng thì chữ thứ ba là vần bằng, chữ thứ năm và sáu là vần trắc.

0 0 **B** 0 **T T** 0 **B**

Nhưng nhiều người cũng không nhất thiết phải theo như thế.

Cách gieo vần thơ 8 chữ:

Vần tiếp

Em cứ hẹn nhưng em đừng đến nhé,

Tôi sẽ trách -- cố nhiên -- nhưng rất nhe;

Nếu trót đi, em hãy gắng quay về,

Tình mát vui lúc đã vẹn câu thề

Đời chỉ đẹp những khi còn dang dở.

Thơ viết đừng xong, thuyền trôi chớ đỗ,

Cho nghìn sau... lơ lửng... với nghìn xưa...

Hồ Dzếnh - Ngập Ngừng

Vần chéo

Trong ánh nắng hạt sương dần nhẹ bỗng

Rồi tan vào thoáng đãng trời xanh

Cánh hoa mỏng rập rờn với gió

Có nhớ về hạt sương sớm long lanh?

Hải Kỳ - Giác mơ

Vần ôm

Đêm Trường Sơn. Lá với nước râm rì

Hơi đá lạnh nép mái nhà nghe ngóng

Chúng tôi ngồi xòe tay trên lửa nóng

Máu bàn tay mang hơi lửa vào tim

Nguyễn Khoa Điềm - Bếp lửa rừng

Muốn cho thơ tám chữ thêm âm điệu, một số nhà thơ thường gieo vần chữ thứ tám của câu trên với chữ thứ năm hay sáu của câu dưới:

Sàn gác trọ những tâm hồn bão nổi

Những hào hùng, uất hận gối lên nhau

Cao Tần - Ta làm gì cho hết nửa đời sau?

Cách làm thơ tám chữ

Thơ tám chữ phát sinh từ thập niên 30-40 trong phong trào thơ mới tiền chiến. Tiêu biểu là các bài thơ của Hồ Dzếnh và Xuân Diệu.

*Có người hỏi cách làm thơ tám **chữ***

Xin trả lời dễ lắm chứ ai ơ

Nghĩ làm sao thì cứ viết nên lời

Vì vần điệu không bó như thơ khác

*

Cốt là nghe êm êm theo tiếng nhạc

Mỗi một vần chỉ phải một lần thôi

Hết hai câu lại được đổi âm rồi

Bằng bằng hết lại đến phiên trắc trắc

*

Cần âm điệu nghe sao đừng khúc mắc

Đừng cho 5, 6 chữ một âm đều

Nên đổi thay bằng trắc thật là kêu

Không nhất thiết câu đầu tiên phải trắc

*

Vần thứ nhất câu 2, 3 bắt cặp

Rồi 4, 5, 6, 7 tiếp tục đi

Câu cuối cùng cũng chẳng bó buộc gì

Vì chấm dứt mà không cần vần tiếp

*

Thơ có hay còn nhờ ngôn ngữ đẹp

Như bài này con cóc phải cười thôi

Viết lông bông đùa một chút cho vui

Để cho biết đó là thơ tám chữ

*

À quên chứ, vần bằng còn hai thứ

Hoặc dấu huyền hay không dấu đó nghe

Trong hai câu liên tiếp phải đối bè

Huyền câu trước thì câu sau không dấu

Sưu tầm trên NET

Về vần luật thì thơ tám chữ thường làm theo lối *liên vận* hoặc *cách vận*.

Liên vận dễ làm hơn vì cứ hai câu lại đổi một vần. *Câu đầu bình thường không bắt vần, chỉ để dẫn vào bài, từ câu hai trở đi mới cặp vần, cứ hai câu bằng rồi đến hai câu trắc. Cách chia thành từng đoạn 4 câu trong thể liên vận chỉ là hình thức vì câu đầu đoạn sau vẫn cần vần với câu cuối đoạn trước .*

Thơ tám chữ liên vận (bài của Hoài Nhân có 4 câu lục bát mở đầu)

Hình Như

Hình như có một nỗi buồn,

Cứ theo ta mãi, vương vương bên trời.

Bây giờ ngồi ngắm mưa rơi,

Người ơi, xin hãy giữ đời cho nhau.

*tình thư cũ giữ làm gì em nhỉ
biết tìm đâu những kỷ niệm hôm nào
đôi tay gầy níu kéo những vì sao
tuy vẫn biết không thể nào bắt được*

*

*tà áo trắng, tà áo dài tha thướt
không bao giờ anh quên được đâu em
ở bên này khi vũ trụ lên đèn
anh đếm bước giữa đêm buồn phố thị*

*

chiếc áo trắng đâu mất rồi em nhỉ

đứng đợi hoài mà chỉ thấy lá rơi

mây lang lang cũng dừng bước, mỉm cười

- chờ ai đó.. về thôi... người khách lạ

chiếc áo trắng bây chừ xa, xa quá

em có còn nhặt lá những chiều thu

đi lang thang trong buổi sáng sương mù

trời Dalat vẫn buồn như thuở đó?

ở bên ấy có khi nào em nhớ

những ngày vui, hai đứa bước bên nhau

anh bây giờ... có còn lại gì đâu

chiều xứ lạ, bước mau trên lối vắng...

Hoài Nhân

Bóng nhận cuối chân đèo

Ôi giấc ngủ hoang vu làm mệt quá

Vời vợi em, bóng nhận cuối chân đèo

Ta bám trên từng mỏm đá cheo leo

Ta với huyệt, bàn tay đầy mộng寐

*

Rơi hun hút trong khoảng không kinh dị

Ta cong người ôm lấy vạn vì sao

Em ở đâu? chẳng thấy một câu nào

Có tìm mãi, có gọi hoài cũng thế

*

Người yêu ơi, tên em lời kinh kệ

Ê a hòa trong điệp khúc ru hời

Ta bật cười, ta cắn chảy máu môi

Ta mở mắt, vẫn chỉ là đêm tối

*

Con thuyền võ lênh đênh ngàn bão nổi

Một kiếp người nào háo mãi luân lưu

Dù lang thang linh hồn vẫn lao tù

Trong khắc khoải, trong cơn mê đày đọa

*

Ôi giấc ngủ hoang vu làm mệt quá

Vời vợi em, bóng nhận cuối chân đèo

Pham Doanh

Thơ cách vận tám chữ đòi hỏi câu lẻ vần với câu lẻ và câu chẵn vần với câu chẵn. Như vậy một đoạn 4 câu cần hai vần, nhưng ngược lại các đoạn không cần nối vần với nhau.

sáng hôm nay, tiếng chuông nào báo thức

ta giật mình, bật dậy, chực ra đi

lòng cứ tưởng sương, nắng nào thúc giục

thì ra mưa đang gõ, rất thâm thì

*

*đã lâu lắm, ta không ra khỏi nhà
kể từ lúc em đi, vắng, vườn hoa
con mèo nhỏ còn ưu tư nhớ bạn
huống hồ chi, trống rỗng, trái trong ta*

*đêm hôm qua, trần trọc cơn bão cũ
sáng hôm nay, thấy mưa trước sân nhà
mưa này sao trông giống cơn nước lũ
xô đẩy hồn người vào cuộc phong ba*

*sáng hôm nay, cơn mưa nào cào xước
dây, ra sân, ngồi, nhớ hết mưa xưa*

ký ỨC nÀo, Ôm nôi buồn khóc mướt

ôi, giọt mưa, sao cứ mãi cợt đùa

vào ra một mình, thở dài thườn thượt

chiếc ghế em ngồi, đong đưa nôi sâu

ngày và tháng, dường, trôi mau phía trước

ta dường như, trôi ngược lại về sau

cây chanh kiểng, mang về, bỏ nằm góc

(bảo rằng, ngó chừng ta, kẻ vô tình)

em đâu biết, chanh cũng nghìn giọt lệ

cũng như người, khô lệ, chết, lặng thinh

*

*ta đứng đó, buổi sáng nhìn mỉm cười
chờ em đến, như ngày đợi lâu, đêm
ngày với đêm, vô tình chơi cut' bắt
em nở lòng, quanh quẩn, giỡn, trong tim*

*

*em không đến, làm sao ta biết được
đời sống này, hạnh phúc có hay không?
mưa đã đến, cọng cỏ xanh mọng nước
riêng trời ta, mây xám vẫn mênh mông*

*

Nguong

Một biến dạng của thơ tám chữ cách vận là trong 1 đoạn 4 câu chỉ cần câu 4 vần với câu 2; còn hai câu lẻ mang vần trắc là đủ.

Về âm điệu thì phổ thông nhất là nhịp 3,2,3 hay 3,3,2. Vì thế có khi trong thơ tám chữ, một câu được ngắt thành hai như:

Cảm ơn anh

Đã làm em xúc động

Cánh thiệp xinh

Với dòng chữ ân tình

Tháng ngày qua

Tình ngỡ chẳng hồi sinh

Nay bắt chọt

Mi em tràn nước mắt....

Cảm ơn anh

Chữ vợ ngoan anh tặng

Chữ mẹ hiền

Anh âu yếm trao ban

Đã từ lâu

Em luôn thấy bẽ bàng

Không đón nhận

Lời yêu thương ai cả

Đề hôm nay

Ngày lễ ca tụng mẹ

Cánh thiệp mừng

Anh ưu ái trao em

Dẫu trước anh

Người ta tặng lời khen

Đầy hoa mỹ

Với bó hồng trong trắng

Nhưng cũng vẫn

Không bằng lời anh tặng

Chữ vợ hiền

Em ao ước bao ngày

Mong từ đây

Bao sóng gió qua đi

Đời sẽ sáng

Khi gia đình êm ấm.....

Uyenvy

LUẬT BẰNG TRẮC TRONG THƠ 8 CHỮ

Nguyễn Khắc Phước

Luật bằng trắc của thơ 8 chữ hơi khác thơ 7 chữ và là thể thơ tương đối tự do, không hoàn toàn gò bó vào luật bằng trắc như thơ 7 chữ. Luật bằng trắc chỉ áp dụng cho những câu liền mạch thông thường. Những câu ngắt thành nhiều cụm từ thì chỉ theo luật đôi chút hoặc đôi khi không theo luật bằng trắc gì cả.

Việc áp dụng luật bằng trắc nhiều hay ít còn tùy theo nội dung bài thơ, nghệ thuật biểu cảm của câu thơ, và tùy tài năng của nhà thơ. Những câu thơ không theo luật đôi khi là những câu thơ hay, có giá trị nghệ thuật cao, tạo nên những điểm nhấn thú vị, mang lại nét riêng cho bài thơ.

Là người mới học làm thơ, tôi nghĩ mình nên bắt đầu tìm hiểu về luật bằng trắc của thơ 8 chữ, giống như học nhày, đầu tiên, ta

phải đi những bước cơ bản, sau đó rồi mới học bước “fãng” và “fãng” nhiều hay ít là chuyện về sau, khi đã nhảy thành thạo.

Luật bằng trắc của một câu thơ 8 chữ tùy theo vần của chữ thứ 8. Nếu chữ thứ 8 vần trắc thì chữ thứ 3 trắc, chữ thứ 5 và 6 bằng. Ví dụ:

Em cứ HẸN nhưng EM ĐỪNG đến NHÉ (xxTxBBxT)

Nếu chữ thứ 8 vần bằng thì chữ thứ 3 bằng, chữ thứ 5 và 6 trắc. Ví dụ:

Để lòng BUỒN tôi DẠO KHẮP trong SÂN, (xxBxTTxB)

Thử ghi luật bằng trắc một số bài thơ của vài nhà thơ nổi tiếng để xem họ áp dụng luật này như thế nào.

Trong bài *Ân Tình Dạ Khúc* của *Đình Hùng*, đa phần (29/31 = 93,5%) câu áp dụng chính xác luật bằng trắc của thơ 8 chữ.

ÂN TÌNH DẠ KHÚC - Thơ Đình Hùng

Đêm thân ái có muôn hoa hồng nở, (xxTxBBxT)

Em tới đây tình tự một đôi lời. (xxBxTTxB)

Hồn phong hương trăm tuổi mộng hai mươi, (xxBxTTxB)

Ta nói khẽ đủ hai lòng nghe rõ. (xxTxBBxT)

Tình chẳng xa xôi mà lời giảng gió (5)

Đến làm chi thêm nhạt giấc mơ này? (xxBxTTxB)

Nói đi em, từng ý nhỏ mà say, (xxBxTTxB)

Từng rạo rức cánh lòng hoa đang mở. (xxTxBBxT)

Từng xao động vô cùng trong nhịp thở, (xxTxBBxT)

Từng mê ly qua một thoáng môi cười. (xxBxTTxB)

Cả rạt rào thương nhớ đây, em ơi! (xxBxTTxB)

Cả thao thức mạch đời trong tiếng nhẹ. (xxTxBBxT)

Ôi bát ngát trái tim hồng nhỏ bé (xxTxBBxT)

Nghe làm sao ân ái điệu rung trời? (xxBxTTxB)

Nói đi em, cho từng mảnh sao rơi, (xxBxTTxB)

Từng vũ trụ tắt dần trong lòng ngực. (xxTxBBxT)

Xin hãy để cả mình em thồn thức (xxTxBBxT)

Trên tay này mở sẵn đón thân hoa. (xxBxTTxB)

Gió ân cần trợn lẫn tóc hai ta, (xxBxTTxB)

Gió đằm thắm giúp đôi hồn phơ phất. (xxTxBBxT)

Anh say ngất tình em trong khóe mắt (xxTxBBxT)

Say hương thắm trên mái tóc tơ nhung. (xxBxTTxB)

Cặp môi em, xuân thắm nét hoa rường, (xxBxTTxB)

Anh mê uống nhụy thơm tràn vị ngọt. (xxTxBBxT)

Nói đi em, lời tự tình thánh thót, (25)

Hẹn ngàn năm trong một phút êm đềm. (xxBxTTxB)

Lời tự tình, em hãy nói đi em, (xxBxTTxB)

Lời tình tự cũng là lời bỡ ngỡ. (xxTxBBxT)

Đêm thân ái có muôn hoa hồng nở, (xxTxBBxT)

Phấn hương bay phơ phới báo duyên lành. (xxBxTTxB)

Thơ ân tình, anh chuốt lựa mong manh. (xxBxTTxB) (31)

Đa phần các câu trong bài **NGẬP NGỪNG** của *Hồ Zénh* cũng áp dụng luật bằng trắc của thơ 8 chữ (15/18= 83%). Ba câu không theo luật là những câu được ngắt thành 2 nhịp, có lẽ tác giả muốn diễn tả sự ngập ngừng, lừng lơ, dang dở của một mối tình không biết rồi sẽ ra sao. (Có thể tác giả biết thế nào rồi cuộc tình của mình cũng đến hồi kết thúc nên muốn kéo dài càng lâu càng tốt chăng? Hoặc những mối tình êm xuôi có thể sẽ không có được những bài thơ hay?)

NGẬP NGỪNG - Thơ HỒ ZÉNH

Em cứ hẹn nhưng em đừng đến nhé! (xxTxBBxT)

Để lòng buồn tôi dạo khắp trong sân, (xxBxTTxB)

Ngó trên tay, thuốc lá cháy lụi dần... (xxBxTTxB)

Tôi nói khẽ: Gớm, làm sao nhớ thế? (xxTxBBxT)

*

Em cứ hẹn nhưng em đừng đến nhé! (xxTxBBxT)

Em tội ời! tình có nghĩa gì đâu? (xxBxTTxB)

Nếu là không lưu luyến buổi sơ đầu? (xxBxTTxB)

Thuở ân ái mong manh như nắng lụa. (xxTxBBxT)

Hoa bướm ngập ngừng cỏ cây lần lữa,

Hẹn ngày mai mùa đến sẽ vui tươi, (xxBxTTxB)

Chỉ ngày mai mới đẹp, ngày mai thôi!

Em cứ hẹn nhưng em đừng đến nhé! (xxTxBBxT)

Tôi sẽ trách - cố nhiên! - nhưng rất nhẹ (xxTxBBxT)

Nếu trót đi, em hãy gắng quay về, (xxBxTTxB)

Tình mát vui khi đã vẹn câu thề, (xxBxTTxB)

Đời chỉ đẹp những khi còn dang dở. (xxTxBBxT)

Thư viết đùng xong, thuyền trôi chớ đỗ,

Cho nghìn sau... lơ lửng... với nghìn xưa... (xxBxTTxB)

Bài **NHỚ RỪNG** của Thế Lữ là bài thơ có nhiều câu ngắt thành từng cụm từ để tạo nhịp điệu riêng, mạnh mẽ hơn, để thể hiện một tâm sự u uất, chán nản và khát vọng tự do. Tuy nhiên, đa phần các câu còn lại ($33/47 = 70\%$) vẫn theo luật bằng trắc nghiêm chỉnh.

Thử ghi lại luật bằng trắc của bài thơ Nhớ Rừng. Câu nào không ghi cũng theo luật nhưng mềm hơn. Đa phần chữ không theo luật nằm vào chữ thứ 5 hoặc thứ 6. Ví dụ:

Ta nằm dài theo NGÀY tháng dần qua (xxBxBTxB). (Chữ NGÀY không theo luật)

Than ôi! Thời oanh liệt NAY còn đâu. (xxBxTBxB) (Chữ NAY không theo luật)

Đôi khi chữ thứ 3 cũng không theo luật. Ví dụ:

Ta đương THEO giấc MỘNG ngàn to lớn. (xxBxTBxT), (THEO và MỘNG không theo luật)

NHỚ RỪNG - Thơ Thế Lữ

(Lời con Hồ ở vườn Bách thú,

Tặng Nguyễn Tường Tam)

Gậm một khối căm hờn trong cũi sắt, (xxTxBBxT)

Ta nằm dài, trông ngày tháng dần qua.

Khinh lũ người kia ngạo mạn, ngẩn ngo, (xxBxTTxB)

Giương mắt bé diều oai linh rùng thẳm, (xxTxBBxT)

Nay sa cơ, bị nhục nhằn tù hãm, (xxTxBBxT)

Để làm trò lạ mắt, thứ đồ chơi. (xxBxTTxB)

Chịu ngang bầy cùng bọn gấu dở hơi, (xxBxTTxB)

Với cặp báo chuồng bên vô tư lự. (xxTxBBxT)

Ta sống mãi trong tình thương nỗi nhớ, (xxTxBBxT)

Thửa tung hoành hống hách những ngày xưa. (xxBxTTxB)

Nhớ cảnh sơn lâm, bóng cả, cây già, (xxBxTTxB)

Với tiếng gió gào ngàn, với giọng nguồn hét núi, (xxTxBBxT)

Với khi thét khúc trường ca dữ dội, (xxTxBBxT)

Ta bước chân lên, dõng dạc, đường hoàng, (xxBxTTxB)

Lượn tằm thân như sóng cuộn nhịp nhàng, (xxBxTTxB)

Vờn bóng âm thầm, lá gai, cỏ sắc.

Trong hang tối, mắt thần khi đã quắc, (xxTxBBxT)

Là khiến cho mọi vật đều im hơi,

Ta biết ta chúa tể của muôn loài (xxBxTTxB)

Giữa chốn thảo hoa không tên, không tuổi. (xxTxBBxT)

Nào đâu những đêm vàng bên bờ suối, (xxTxBBxT)

Ta say môi đứng uống ánh trăng tan? (xxBxTTxB)

Đâu những ngày mưa chuyển bốn phương ngàn, (xxBxTTxB)

Ta lặng ngắm giang san ta đổi mới? (xxTxBBxT)

Đâu những bình minh cây xanh nắng gội,

Tiếng chim ca giấc ngủ ta tung bừa?

Đâu những chiều lênh láng máu sau rừng. (xxBxTTxB)

Ta đợi chết mảnh mặt trời gay gắt,

Để ta chiếm lấy riêng phần bí mật? (xxTxBBxT)

- Than ôi! thời oanh liệt nay còn đâu?

Nay ta ôm niềm uất hận ngàn thâu, (xxBxTTxB)

Ghét những cảnh không đời nào thay đổi, (xxTxBBxT)

Những cảnh sửa sang, tâm thường, giả dối: (xxTxBBxT)

Hoa chăm, cỏ xén, lối phẳng, cây trồng;

Giải nước đen giả suối, chẳng thông dòng (xxBxTTxB)

Len dưới nách những mô gò thấp kém; (xxTxBBxT)

Dăm vùng lá hiền lành không bí hiểm, (xxTxBBxT)

Cũng học đòi bắt chước vẻ hoang vu (xxBxTTxB)

Của chốn ngàn năm cao cả âm u.

Hỡi oai linh, cảnh nước non hùng vĩ!

Là nơi giống hùm thiêng ta ngự trị. (xxTxBBxT)

Nơi thênh thang ta vùng vẫy ngày xưa

Nơi ta không còn được thấy bao giờ (xxBxTTxB)

Có biết chăng trong những ngày ngao ngán,

Ta đương theo giấc mộng ngàn to lớn

Để hồn ta phảng phất được gần người, (xxTxBBxT)

- Hỡi cảnh rừng ghê gớm của ta ơi! (47)

(1936)

Tóm lại, thơ 8 chữ cũng có luật bằng trắc của nó. Là người tập làm thơ, tôi tự rút ra bài học, hy vọng có ngày cũng làm được mấy câu thơ 8 chữ để đọc cho cháu nội nghe.

Bài viết này chỉ dành cho những người chỉ mới i tờ về thơ như tôi mà thôi.

NKP